

แบบ วจ.3

แบบฟอร์มรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ทะเบียนวิจัย -

ชื่อโครงการ การทดสอบผลการไถกลบตอซังในพื้นที่ปลูกอ้อย

เริ่มต้นเดือน มิถุนายน 2549 สิ้นสุดเดือน กันยายน 2551

รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 ปี 4 เดือน

สถานที่ดำเนินการ ตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอมะนัง จังหวัดนครปฐม

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งสิ้น

ปีงบประมาณ	ค่าจ้างชั่วคราว	ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ	รวม
2549	-	60,000	60,000
2550	-	50,000	50,000
รวม	-	110,000	110,000

แหล่งงบประมาณที่ใช้ งบประมาณปกติของสำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน
พร้อมนี้ได้แนบรายละเอียดตามแบบฟอร์มที่กำหนดมาด้วยแล้ว

ลงชื่อ .....

(นางสาวบังอร ทองทั่วม)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

การทดสอบผลการไหลกลับต่อช้างในพื้นที่ปลูกอ้อย

รหัสโครงการวิจัย

-

โดย

บังอร ทองท้วม

ส่วนวิจัยและพัฒนาการจัดการดินศักยภาพต่ำ สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	1
หลักการและเหตุผล	2
วัตถุประสงค์	2
การตรวจเอกสาร	2
ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ	4
อุปกรณ์และวิธีการ	4
ผลการทดลองปีที่ 1	5
ผลการทดลองปีที่ 2	8
สรุปผลการทดลองปี 2549-2550	8
ข้อเสนอแนะ	9
ภาพการดำเนินงานปี 2549-2550	9
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	11

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	6
2	6
3	7
4	7
5	8

ทะเบียนวิจัยเลขที่ -

ชื่อโครงการ การทดสอบผลการไถกลบตอซังในพื้นที่ปลูกอ้อย

Effect of plowing stumps in sugarcane growing area

สถานที่ดำเนินการ ตำบลหนองงูเห่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ผู้ดำเนินการ นางสาวบังอร ทองท่วม Miss Bung-on Thongthuam

บทคัดย่อ

การทดสอบผลการไถกลบตอซังในพื้นที่ปลูกอ้อย ที่ตำบลหนองงูเห่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ในฤดูปลูก 2549 และฤดูปลูก 2550 การวิจัยแบบสังเกตการณ์ (Observation trial) ประกอบด้วยระบบการจัดการตอซัง 4 ระบบ คือ ดำเนินการตามวิธีของเกษตรกร ใช้เศษซากอ้อยปกคลุมดิน ไถกลบเศษซากอ้อยลงไปในดิน และการไถกลบเศษซากอ้อยลงไปในดินร่วมกับการใช้ปุ๋ยพืชสด ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการทดลอง สมบัติทางเคมีของดินในแปลงทดลองมีความเป็นกรดปานกลาง (Moderately acid) ถึงเป็นกลาง (Neutral) ปริมาณอินทรีย์วัตถุระดับปานกลางถึงสูงปานกลาง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ระดับค่อนข้างสูงถึงสูงมาก และมีปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ ต่ำ หลังการเก็บเกี่ยวอ้อย พบว่า ดินมีความเป็นกรดปานกลาง (Moderately acid) ถึงเป็นกลาง (Neutral) ปริมาณอินทรีย์วัตถุระดับปานกลางถึงสูงปานกลาง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ระดับสูงถึงสูงมาก และมีปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ระดับ สูงมาก หลังการเก็บเกี่ยวพบเศษซากอ้อยในแปลงทดลองมีน้ำหนักสด 2.24-3.2 ตันต่อไร่ และมีน้ำหนักแห้ง 0.79-1.18 ตันต่อไร่ และผลวิเคราะห์เศษซากอ้อย พบว่า มีปริมาณธาตุอาหาร N P K อยู่ระหว่าง 0.67-0.79 เปอร์เซ็นต์ 0.05-0.07 เปอร์เซ็นต์ และ 0.28-0.55 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ผลผลิตอ้อยปีที่ 1 อยู่ระหว่าง 8.7-10.2 ตันต่อไร่

จากการทดลองในปี 2549 และปี 2550 พบปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับสภาพพื้นที่มีน้ำท่วมขังเป็นเวลานานในฤดูฝนซึ่งประกอบกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงมีฝนตกติดต่อกัน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามวิธีวิจัยได้ จึงไม่มีข้อมูลองค์ประกอบอ้อยขณะเก็บเกี่ยว และข้อมูลพืชปุ๋ยสดขณะกลับกลบ

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านพัฒนาที่ดิน ตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะไร่อ้อย ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากโรงงานในพื้นที่ทั้งในด้านวิชาการ และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังนิยมการเผาตอซังอ้อย เพื่อประหยัดค่าจ้างแรงงาน และอำนวยความสะดวกในการเก็บเกี่ยว แต่เป็นการทำลายหน้าดิน และสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ในระยะยาว ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น เป็นค่าปุ๋ยเคมี และค่าความถี่ในการสูบน้ำเข้าแปลง อันมีสาเหตุจากการเสื่อมสภาพของดินเนื่องจากการเผาตอซัง

ดังนั้นเพื่อลดต้นทุนการผลิตและฟื้นฟูคุณภาพดินในการปลูกอ้อยให้เป็นระบบการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืนและเกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ การไถกลบตอซังอ้อยหลังการเก็บเกี่ยวอ้อยต่อปีสุดท้าย เพื่อเตรียมดินปลูกอ้อยใหม่ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เพราะนอกจากจะเพิ่มธาตุอาหารในดินแล้ว ยังช่วยฟื้นฟูสมบัติทางกายภาพของดินให้ดียิ่งขึ้น ความอุ้มน้ำของดินดีขึ้น ประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยเคมีเพิ่มขึ้น นำไปสู่การลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี และเพิ่มผลผลิตอ้อย

วัตถุประสงค์

1. สนับสนุนโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการดินเพื่อเพิ่มผลผลิตอ้อย
2. ประเมินประสิทธิภาพของการไถกลบตอซังอ้อย ในการปลูกอ้อย
3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของดินเมื่อไถกลบตอซังอ้อย

การตรวจเอกสาร

พื้นที่หมู่บ้านพัฒนาที่ดิน ตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยทำไร่อ้อย พืชผัก นาข้าว และไม้ผลอื่นๆ เกษตรกรจะปลูกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่หลากหลายชนิด และเป็นไปตามราคาของผลผลิตเกษตร เป็นระบบเกษตรภายในเขตชลประทาน พื้นที่ตำบลหนองงูเห่ล้อมนี้ประกอบด้วยดินกลุ่มที่ 3, 4, 7, 33 และ 38 ซึ่งถือเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

อ้อย (Sugarcane) *Saccharum spp.* (ประเสริฐ, 2547) โดยทั่วไปหมายถึง อ้อยโรงงาน เป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ ใช้เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาล โดยมีการบริโภคน้ำตาลในประเทศปีละ 1.6-1.7 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 17,000-19,000 ล้านบาท และมีการส่งออก

น้ำตาลจำหน่ายในตลาดโลกปีละมากกว่า 3 ล้านตัน นำรายได้เข้าประเทศ 20,000-30,000 ล้านบาทต่อปี ทำให้ประเทศไทยมีสถานภาพเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลอันดับ 4 ของโลก รองจาก บราซิล สหภาพยุโรป และออสเตรเลีย ปริมาณผลผลิตอ้อยในแต่ละปีไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผลผลิตต่อไร่ และพื้นที่ปลูก พื้นที่ปลูกอ้อยมีความผันแปรอยู่ระหว่าง 5.6-6.6 ล้านไร่ กระจายอยู่ในเขตภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพื้นที่ชลประทาน 20 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลือเป็นพื้นที่เขตอาศัยน้ำฝน ทั้งที่มีและไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ผลผลิตอ้อยโดยรวมแต่ละปีอยู่ระหว่าง 40-60 ล้านตัน ผลผลิตอ้อยต่อไร่ผันแปรอยู่ระหว่าง 8-9 ตันต่อไร่ ซึ่งสามารถเพิ่มขึ้นได้ถ้ามีการจัดการอย่างเหมาะสม (กรมวิชาการเกษตร, 2545) อ้อยเป็นพืชที่ปลูกเพียงครั้งเดียวแต่สามารถไว้ต่อ และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้หลายครั้งโดยไม่ต้องปลูกใหม่ ความยาวนานของการไว้ต่อ นอกจากจะขึ้นอยู่กับพันธุ์อ้อยแล้ว การเตรียมดินเป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยการเตรียมดินสำหรับการปลูกอ้อยมีหลักการสำคัญคือ ต้องไถดินให้ลึกที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ปลูกอ้อยปลายฝน แต่ถ้าปลูกอ้อยต้นฝนก็ไม่จำเป็นต้องไถให้ดินแตกมากนัก การไถดินแตกละเอียดมากเกินไปจะทำให้หน้าดินเกาะกันเป็นแผ่นเมื่อฝนตก มักเกิดการไหลบ่าท่วมผิวดินมากขึ้น และน้ำซึมลงใต้ดินได้น้อยลง ในพื้นที่ที่มีการปลูกอ้อยมาเป็นเวลานาน และมีเครื่องจักรกลเข้าทำงานในแปลงบ่อยๆ ทำให้เกิดการอัดตัวของดินจนเป็นชั้นดานแข็งด้านล่าง ควรมีการไถระเบิดชั้นดินดาน ซึ่งไถดินได้ลึกไม่ต่ำกว่า 40 เซนติเมตร จะช่วยให้รากอ้อยหยั่งลงไปดินได้ลึกยิ่งขึ้น ทำให้อ้อยใช้น้ำใต้ดินได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้อาจพบว่าดินดานบนมักจะแน่นมาก มีผลให้ปัจจัยในดินที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของอ้อยซึ่งได้แก่ น้ำ อากาศ และอินทรีวัตถุอยู่ในสัดส่วนที่ไม่เหมาะสม การเตรียมดินและปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยการไถพรวนที่เหมาะสมและการเติมอินทรีวัตถุลงในดิน เพื่อช่วยให้ดินร่วนซุยขึ้น อินทรีวัตถุที่ใช้เติมลงในแปลงอ้อยมีหลายชนิด เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด กากตะกอนของหม้อกรองจากโรงงาน ชานอ้อย และการไถกลบใบ อ้อยจัดเป็นพืชที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน การใช้ประโยชน์จากอ้อยโดยตรง โดย ใช้เป็นอาหารมนุษย์ ใช้เป็นอาหารสัตว์ ใช้เป็นเชื้อเพลิง และ ใช้เป็นวัตถุดิบารุงดิน ใบและกาบแห้งสามารถใช้คลุมดินเพื่อรักษาความชื้น และป้องกันวัชพืช นอกจากนี้ถ้าผสมคลุกเคล้ากับดินหรือหมักก่อนใช้จะช่วยบำรุงดินได้ดี (ประเสริฐ, 2547)

ประโยชน์จากการไถกลบตอซังคือ ปรับปรุงโครงสร้างของดินให้มีความเหมาะสม ทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย ทำให้ระบบรากพืชแพร่กระจายในดินได้มากขึ้น เป็นแหล่งสะสมธาตุอาหารพืชในดิน ทั้งธาตุอาหารหลัก ธาตุอาหารรอง และจุลธาตุ และจะค่อยๆ ปลดปล่อยให้เป็นประโยชน์ต่อพืชในระยะยาว ช่วยดูดซับธาตุอาหารในดินไว้ให้พืชดูดไปใช้ ช่วยรักษาความ

สมดุลการเปลี่ยนแปลงความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ช่วยลดความเป็นพิษของเหล็กและแมงกานีสในดิน ช่วยลดความเป็นพิษจากดินเค็ม และเพิ่มจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน ซึ่งจะช่วยลดปริมาณเชื้อสาเหตุโรคพืชบางชนิดในดินลง (กรมพัฒนาที่ดิน, 2548) สำหรับการไถกลบเศษพืชในพื้นที่ปลูกอ้อยนั้น เกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากวัสดุเหลือทิ้งจากใบอ้อยและยอดอ้อย หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตปีแรก และผลผลิตอ้อยต่อไปเรื่อยๆ ไป วัสดุเศษพืชรดงกล่าวควรทิ้งไว้และทำการไถกลบทุกครั้งเพื่อเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน รวมทั้งคืนธาตุอาหารบางส่วนที่อ้อยใช้กลับคืนลงสู่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน, 2541)

ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการทดลองในแปลงอ้อยของเกษตรกร ตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม ระหว่างเดือนมิถุนายน 2549 ถึงเดือน กันยายน 2551

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. ท่อนพันธุ์อ้อย (K 200)
2. ปุ๋ยเคมี
3. เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด
4. สารเคมีป้องกันและกำจัดวัชพืช
5. สารเคมีป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช
6. เครื่องมือเก็บตัวอย่างดิน
7. ถุงพลาสติกและถุงกระดาษสำหรับเก็บตัวอย่างพืช
8. ไม้วัดความสูงสำหรับวัดการเจริญเติบโตของพืช
9. มีดและกรรไกร
10. เครื่องชั่งน้ำหนัก

วิธีการ

วางแผนแบบสังเกตการณ์ (Observation trial) ประกอบด้วยระบบการจัดการต่อซัง 4 ระบบ ดังรายละเอียด ดังนี้

ตารางดำรับการทดลอง

ดำรับที่ 1	ดำรับที่ 2	ดำรับที่ 3	ดำรับที่ 4
Control	ตัดคลุมดิน	ไถกลบ	ไถกลบและปลูกพืชปุ๋ยสด

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

1. คัดเลือกพื้นที่ทดลองในพื้นที่ปลูกอ้อยของเกษตรกร
2. ดำเนินการเตรียมดินตามดำรับการทดลอง
3. แบ่งแปลงย่อยขนาด 20 x 20 เมตร จำนวน 4 แปลง ใช้พื้นที่ประมาณ 1.5 ไร่
4. ปลูกอ้อยโรงงานด้วยพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ (K 200)
5. ดูแลรักษาตามวิธีการของเกษตรกร และจัดการดินและพืชตามดำรับการทดลอง
6. บันทึกข้อมูล

ข้อมูลดิน: เก็บตัวอย่างดิน ก่อนการทดลอง หลังการสับกลบต่อซังอ้อย 15-20 วัน และหลังการสับกลบพืชปุ๋ยสด 7-15 วัน ที่ระดับความลึก 0-15 เซนติเมตร เพื่อวิเคราะห์ pH OM P K

ข้อมูลพืช: เก็บข้อมูลต่อซังอ้อยในพื้นที่ 1x1 เมตร จำนวน 3 จุดในแต่ละแปลงย่อยเพื่อหา น้ำหนักสด น้ำหนักแห้ง และวิเคราะห์ N P K

: เก็บข้อมูลด้านการเจริญเติบโตของอ้อย ได้แก่ ความสูง การแตกกอ น้ำหนักผลผลิตอ้อย และค่าความหวาน ก่อนและหลังการเตรียมดินตามแต่ละดำรับการทดลอง

7. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผล
8. เขียนรายงาน

ผลการทดลองปีที่ 1

ในปีแรกได้ทำการปลูกอ้อยโรงงานพันธุ์เดียวกับที่เกษตรกรในพื้นที่ใช้ คือ พันธุ์ K 200 และมีการดูแลรักษาตามวิธีการของเกษตรกร เพื่อสาธิตการไถกลบต่อซังและเศษซากอ้อยหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตในปีที่ 1 โดยได้ทำการเก็บข้อมูลดินและพืชดังนี้

1. ข้อมูลดิน

1.1 สมบัติทางเคมีของดินก่อนการทดลอง

จากการวิเคราะห์ดินก่อนการทดลอง พบว่า มีค่าปฏิกิริยาดินอยู่ระหว่าง 5.6-6.8 ซึ่งมีความเป็นกรดปานกลาง (Moderately acid) ถึงเป็นกลาง (Neutral) ปริมาณอินทรีย์วัตถุมี 2.06-2.72 เปอร์เซ็นต์ อยู่ในระดับปานกลางถึงสูงปานกลาง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ระดับค่อนข้างสูงถึงสูงมาก คือ 20-49 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ ระดับต่ำ คือ 31-40 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สมบัติทางเคมีของดินก่อนการทดลอง

ตัวรับการทดลอง	pH	OM %	P ₂ O ₅ mg/kg	K ₂ O mg/kg
T1=Control	5.6	2.72	22	40
T2=ตัดคลุมดิน	6.2	2.37	39	36
T3=ไถกลบ	6.0	2.55	20	31
T4=ไถกลบ+ปลูกพืชปุ๋ยสด	6.8	2.06	49	37

1.2 สมบัติทางเคมีของดินหลังการเก็บเกี่ยวอ้อย

จากการวิเคราะห์ดินหลังการเก็บเกี่ยวอ้อย พบว่า มีค่าปฏิกิริยาดินอยู่ระหว่าง 5.6-7.3 ซึ่งมีความเป็นกรดปานกลาง (Moderately acid) ถึงเป็นกลาง (Neutral) ปริมาณอินทรีย์วัตถุมี 1.95-2.69 เปอร์เซ็นต์ อยู่ในระดับปานกลางถึงสูงปานกลาง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ระดับสูงถึงสูงมาก คือ 25-65 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ ระดับ สูงมาก คือ 160-245 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สมบัติทางเคมีของดินหลังการเก็บเกี่ยวอ้อย

ตัวรับการทดลอง	pH	OM%	P ₂ O ₅ g/kg	K ₂ O mg/kg
T1 = Control	5.7	2.31	26	160
T2 = ตัดคลุมดิน	5.6	2.69	25	180
T3 = ไถกลบ	7.5	1.95	64	245
T4 = ไถกลบ+ปลูกพืชปุ๋ยสด	7.3	2.24	65	175

2. ข้อมูลพืช

2.1 น้ำหนักสด และน้ำหนักแห้ง ของเศษซากอ้อยหลังการเก็บเกี่ยว

หลังการเก็บเกี่ยวพบเศษซากอ้อยในแปลงทดลองมีน้ำหนักสด 2.24-3.2 ตันต่อไร่ และมีน้ำหนักแห้ง 0.79-1.18 ตันต่อไร่ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 น้ำหนักสด และน้ำหนักแห้งของเศษซากอ้อยหลังการเก็บเกี่ยว

น้ำหนัก ของเศษซากอ้อย	T1=Control	T2=ตัดคลุมดิน	T3=ไถกลบ	T4=ไถกลบ+ปลูกพืชปุ๋ยสด
น้ำหนักสด (ตัน/ไร่)	2.56	2.24	3.2	2.88
น้ำหนักแห้ง (ตัน/ไร่)	1.02	0.79	1.18	1.10

2.2 สมบัติทางเคมีของเศษซากอ้อยหลังการเก็บเกี่ยว

จากผลการวิเคราะห์เศษซากอ้อยหลังการเก็บเกี่ยวในแปลงทดลอง พบว่า มีปริมาณธาตุอาหาร N P K อยู่ระหว่าง 0.67-0.79 เปอร์เซ็นต์ 0.05-0.07 เปอร์เซ็นต์ และ 0.28-0.55 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สมบัติทางเคมีของเศษซากอ้อยหลังการเก็บเกี่ยว

ดำเนินการทดลอง	N %	P %	K %
T1=Control	0.67	0.05	0.28
T2=ตัดคลุมดิน	0.68	0.06	0.53
T3=ไถกลบ	0.79	0.07	0.55
T4=ไถกลบ+ปลูกพืชปุ๋ยสด	0.74	0.06	0.41

2.3 ผลผลิตอ้อยปีที่ 1

8

ผลผลิตอ้อยปีที่ 1 อยู่ระหว่าง 8.7-10.2 ตันต่อไร่ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลผลิตอ้อยปีที่ 1

ผลผลิต	T1=Control	T2=ตัดคลุมดิน	T3=ไถกลบ	T4=ไถกลบ+ปลูกพืชปุ๋ยสด
อ้อย ปีที่ 1 (ตัน/ไร่)	9.0	9.6	8.7	10.2

ในการทดลองปีที่ 1 ไม่สามารถเก็บข้อมูลองค์ประกอบผลผลิตได้เนื่องจากเกษตรกรได้เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยไม่ประสานให้ผู้วิจัยทราบต่างๆ ที่ได้นัดหมายกำหนดการปฏิบัติงานเรียบร้อยแล้ว แต่ได้ทำการจดน้ำหนักผลผลิตไว้ให้ ในปีแรกผู้วิจัยจึงได้เพียงข้อมูลดินและข้อมูลพืชตามที่รายงานในเบื้องต้นแล้วเท่านั้น

ผลการทดลองในปีที่ 2

ในการดำเนินงานในปีที่ 2 นั้น ตามกำหนดการต้องทำการกำจัดเศษซากอ้อยออกจากแปลงทดลองดำรับที่ 1 คลุมดินด้วยเศษซากอ้อยในดำรับที่ 2 ไถกลบเศษซากอ้อยลงไปในดินในดำรับที่ 3 และไถกลบเศษซากอ้อยลงไปในดิน จากนั้นปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อไถกลบในดำรับที่ 4 แต่เนื่องจากปีนี้มีฝนตกชุกประกอบกับพื้นที่การทดลองเป็นที่ลุ่มต่ำ น้ำท่วมขังเป็นเวลานาน รถไถไม่สามารถเข้าไปจัดการตามแผนปฏิบัติงานได้ จึงได้ปล่อยให้เศษซากอ้อยคลุมดิน และให้เกษตรกรบำรุงต่ออ้อยตามกรรมวิธีการดูแลรักษาของเกษตรกรต่อไป

สรุปผลการทดลองปี 2549-2550

จากการทดลองในปีแรก ซึ่งเป็นเพียงขั้นตอนการปลูกและดูแลรักษาแปลงอ้อย เพื่อสาธิตการไถกลบเศษซากอ้อยหลังการเก็บเกี่ยว ข้อมูลที่ได้พบว่าสมบัติทางเคมีของดินในแปลงทดลองมีความเป็นกรดปานกลาง (Moderately acid) ถึงเป็นกลาง (Neutral) ปริมาณอินทรีย์วัตถุระดับปานกลางถึงสูงปานกลาง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ระดับค่อนข้างสูงถึงสูงมาก และมีปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ ต่ำ หลังการเก็บเกี่ยวอ้อย พบว่า ดินมีความเป็นกรดปานกลาง (Moderately acid) ถึงเป็นกลาง (Neutral) ปริมาณอินทรีย์วัตถุระดับปานกลางถึงสูงปานกลาง

มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ระดับสูงถึงสูงมาก และมีปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ระดับ สูงมาก

หลังการเก็บเกี่ยวพบเศษซากอ้อยในแปลงทดลองมีน้ำหนักสด 2.24-3.2 ตันต่อไร่ และมี น้ำหนักแห้ง 0.79-1.18 ตันต่อไร่ และผลวิเคราะห์เศษซากอ้อย พบว่า มีปริมาณธาตุอาหาร N P K อยู่ ระหว่าง 0.67-0.79 เปอร์เซ็นต์ 0.05-0.07 เปอร์เซ็นต์ และ 0.28-0.55 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ผลผลิต อ้อยปีที่ 1 อยู่ระหว่าง 8.7-10.2 ตันต่อไร่

ปัญหาอุปสรรค

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทดลองทั้งปีที่ 1 และ 2 ทำให้ไม่สามารถ ดำเนินการทดลองตามวิธีวิจัยได้ จึงขอจบการทดลองแต่เพียงเท่านี้

ภาพการดำเนินงานปี 2549-2550

รูปที่ 1 และ 2 ขั้นตอนการเตรียมแปลงย่อย และปลูกอ้อย

รูปที่ 3 สภาพน้ำท่วมขังแปลงในช่วงฤดูฝน

รูปที่ 4 สภาพแปลงทดลองหลังเก็บเกี่ยวอ้อย

รูปที่ 5 การเก็บข้อมูลเศษซากอ้อยในแปลงทดลอง

รูปที่ 6 สภาพแปลงทดลองหลังเก็บเกี่ยวอ้อย
เนื่องจากรถไถไม่สามารถเข้าไป
ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้จึงปล่อยเศษซากอ้อย
คลุมดิน

รูปที่ 7 การเจริญเติบโตของอ้อยในแปลงทดลอง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2541. การจัดดินและพืชเพื่อปรับปรุงบำรุงดินอินทรีย์วัตถุต่ำ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : 123 หน้า.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2548. คู่มือ งดเผาตอซัง สร้างดินยั่งยืน พื้นสิ่งแวดล้อม. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : 20 หน้า.
- กรมวิชาการเกษตร. 2545. เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับอ้อย. เกษตรดีที่เหมาะสม ลำดับที่ 19. ISBN 974-436-149-2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : 26 หน้า.
- ประเสริฐ นัฒราชิระวงษ์. 2547. อ้อย (Sugarcane) *Saccharum spp.*. ใน พืชเศรษฐกิจ. ภาควิชาพืชไร่นา คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: หน้า 272-295.